

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Att:

Deres ref.
15/3004

Vår ref.
15/1190-16 692/NIKR

Dato:
Oslo, 10.12.2015

Høring - Advokatlovutvalgets utredning NOU 2015: 3 Advokaten i samfunnet

Det vises til departementets brev av 15. mai 2015 med referanse 15/3004 der frist for å avgi høringsuttalelse er satt til 1. januar 2016.

1. Generelt

LO vil innledningsvis gi uttrykk for at lovforslaget bærer preg av et grundig utvalgsarbeid. Det foreliggende lovforslaget gir i det alt vesentligste et godt og hensiktsmessig rettslig rammeverk for advokater og andre som yter rettslig bistand.

LO vil særlig fremheve tilfredshet med den foreslåtte reguleringen av intern- og organisasjonsadvokater, som oppfattes som fornuftig og balansert.

LO er også tilfreds med forslaget om opphevelse av rettsrådsmonopolet i kap. 11. LO vil fremheve at en rekke personer i kraft av sin stilling, erfaring og utdanning har gode forutsetninger for å gi rettslig bistand. Ansatte i fagforbundene med mange års erfaring og kursing utgjør et viktig bidrag.

Fordelsprogrammet LO-Favør gir LOs medlemmer anledning til å tegne advokatforsikring hos HELP Forsikring mot en beskjedne sum per måned. I tillegg er det opplyst at ca 10 av LOs forbund har tegnet kollektiv advokatforsikring i selskapet. Mange benytter seg av ordningen, og LO er opptatt av at våre medlemmer skal kunne få advokatbistand under denne forsikringen også i fremtiden.

LOs høringsuttalelse til utvalgte bestemmelser følger under pkt. 2 flg. nedenfor.

2. Vedr. lovens kapittel 2 – Advokatbevilling

Utvalget foreslår å utvide praksiskravet for advokatbevilling fra to til tre år, jf § 5 (1) bokstav b. I tillegg foreslås utvidelse av advokatutdanningen til minst 30 studiepoeng.

LO støtter generelt forslaget om å styrke advokatutdanningen. LO frykter imidlertid at utvidelsen av praksiskravet til tre år i tillegg til minst et halvt års studium, vil kunne ha en uheldig effekt på kvinneandelen i advokatyret. Med så lang praksisperiode som vil forlenges ved deltidsarbeid og fravær i forbindelse med barnefødsler mv., er det fare for at mange kvinner vil bruke så lang tid på å få advokatbevilling etter endt utdanning at de velger bort advokatyret.

3. Vedr. lovens kapittel 4 – Organisering av advokatvirksomhet

Vedr. § 17 (2) – Organisering av advokatforetak

Utvalget foreslår å opprettholde den såkalte eierbegrensningen som innebærer at det i utgangspunktet kun er advokater som kan være eier av advokatforetak.

Forslaget slik det foreligger, vil medføre at HELP Forsikring ikke lenger vil kunne yte advokatbistand gjennom forsikringsordningen.

Etter det LO har fått opplyst, har HELP Forsikring bistått våre medlemmer i flere tusen saker de seneste årene. Tilbakemeldingene er at tilfredsheten med ordningen er høy. Videre dekker tilbudet et retthjelpsbehov for privatpersoner som har begrensede muligheter for rettshjelp i det ordinære markedet. Saksgruppene HELP Forsikring bistår LOs medlemmer med er primært knyttet til familie- og arverett, barnefordeling, fast eiendom, kjøpsrett, mv.

Ordnningen antas å ha en positiv innvirkning på prisnivået, ubalansen mellom ressurssterke og ressursvake klienter og konkurransen i advokatbransjen. En utfordring i dagens marked er at de større og spesialiserte advokatforetakene primært bistår profesjonelle og ressurssterke klienter og at prisnivået i bransjen ligger for høyt til at mange privatpersoner har reelle muligheter for rettshjelp. Det gis tilbakemeldinger om at en stor andel ikke ville ha søkt rettslig bistand hvis de ikke hadde fått bistand gjennom forsikringen.

LO er bekymret for at lovforslaget vil medføre at ordningen med advokatforsikring vil bortfalle. Etter vår oppfatning må det sentrale være at regelverket for advokatvirksomhet sikrer nødvendig uavhengighet fra

konkurrerende interesser. Det er grunn til å reise spørsmål ved hvor stor forskjell det vil være mellom kommersiell advokatvirksomhet gjennom et advokatforetak og et forsikringsselskap. Forsikringsselskaper vil i tillegg til advokatlovgivningen være underlagt strenge reguleringer i finansforetakslovgivningen.

LO er kjent med at HELP Forsikring har utredet og foreslått alternativ regulering som skal ivareta de sentrale hensyn til uavhengighet mv.

Vedr. § 18 – Internadvokater

LO støtter forslaget om å videreføre adgangen til å ha ansatte internadvokater.

LO understreker viktigheten av presiseringen om muligheten for å kombinere rollen som internadvokat og organisasjonsadvokat, jf. utvalgets merknader til bestemmelsene i §§ 18 og 19.

LO deler utvalgets syn på viktigheten av at internadvokaters uavhengighet sikres og støtter forslagene til de særlige reguleringene for å ivareta dette hensynet i §§ 18 og 23 (3).

Vedr. § 19 – Organisasjonsadvokater

LO støtter forslaget om å videreføre adgangen til å opptre som organisasjonsadvokat.

LO støtter også utvalgets forslag om særregulering for organisasjonsadvokater §§ 19 og 23 (2), som oppfattes å være fornuftige og balanserte.

4. Vedr. lovens kapittel 5 – Organisering av advokatvirksomhet

Vedr. § 23 – Instruksjonsforbud

Instruksjonsforbudet i § 23 første ledd er det sentrale utgangspunkt og en nødvendig forutsetning for advokaters uavhengighet i yrkesutøvelsen.

Annet ledd ivaretar på en fornuftig måte organisasjoners behov for å kunne pålegge en organisasjonsadvokat å avslutte et oppdrag som er i strid med foreningens formål.

At den faglige instruksjonen av en internadvokat er forbeholdt en overordnet advokat, jf tredje ledd, er hensiktsmessig for å bevare uavhengigheten overfor arbeidsgiveren. Arbeidsgiverens rolle skal være den samme som enhver annen klients med hensyn til å kunne innvirke på håndtering av saken.

5. Vedr. lovens kapittel 6 – Regler for advokatbistand til eksterne klienter

Vedr. § 43 - Regnskap og revisjon

Utvalget tar utgangspunkt i at alle advokater skal være regnskapspliktig uavhengig av organisasjonsform, art og omfang. Samtidig synes det reelt sett springende punkt for plikten å være hvorvidt advokaten forvalter klientmidler.

Det synes lite hensiktsmessig å lovfeste et utgangspunkt om regnskaps- og revisjonsplikt for organisasjonsadvokater som ikke forvalter klientmidler. Tilsynsrådet for Advokatvirksomhet har under utvalgets arbeid endog påpekt at de ikke kan se at det er mulig å pålegge regnskaps- og revisjonsplikt for advokater i organisasjoner.

På dette grunnlag foreslås et tillegg til ordlyden i § 43 første ledd som forbeholder utgangspunktet om regnskaps- og revisjonsplikt for organisasjonsadvokater som håndterer klientmidler:

*"Virksomheter som driver advokatvirksomhet etter § 19 **og som forvalter klientmidler**, har samme regnskapsplikt for advokatvirksomhet.*

Eventuelle unntak fra regnskaps- og revisjonsplikten for organisasjonsadvokater som forvalter klientmidler vil kunne foretas i medhold av forskrift etter tredje ledd.

LO er enig i at dagens fritaksadgang etter Advokatforskriften bør videreføres i forskrift.

Ansvarssubjekt

LO støtter forslaget om at ansvaret knyttet til regnskaps- og revisjonsplikt påhviler advokatforetaket/organisasjonen og ikke den enkelte advokat.

Det er vanskelig å se begrunnelsen for utvalgets bemerkning som synes å åpne for at ansatte organisasjonsadvokater likevel skal kunne holdes ansvarlig, jf følgende uttalelse, s 455, første spalte:

"Etter omstendighetene vil også de ansatte organisasjonsadvokatene kunne ha ansvar for å sørge for at pliktene etter denne loven blir fulgt. I så fall kan de bli ansvarlig blant annet overfor disiplinærmyndigheten."

Mange organisasjonsadvokater vil være fritatt fra regnskaps- og revisjonsplikt. I de tilfellene det skulle gjelde en regnskaps- og revisjonsplikt er det ingen grunn

til å pålegge ansatte advokater i organisasjoner et større ansvar enn andre ansatte advokater.

6. Vedr. lovens kapittel 11 - Regler for andre enn advokater som yter rettslig bistand

LO støtter forslaget om å oppheve rettshjelpsmonopolet utenfor rettergang og påpeker at mange andre enn advokater i kraft av sin erfaring og/eller utdanning har gode forutsetninger for å yte kvalifiserte rettslige råd. Eksempelvis har en rekke mennesker i LOs forbund ervervet kompetanse gjennom lang erfaring og omfattende skolering til å bistå medlemmer i ulike situasjoner hvor rettslig rådgivning inngår som en naturlig del.

LO er enig i at det bør være restriksjoner på bruk av tittel, yrkesbetegnelse mv, som foreslått i § 100. Videre støttes forslaget i § 101 om å gi Statens sivilrettsforvaltning mulighet til å forby rettslig bistand på de vilkår som oppstilles.

LO er av den oppfatning at vedtak etter § 101 bør følge forvaltningslovens saksbehandlingsregler og ber om at dette presiseres.

7. Vedr. Advokatforskriftens kapittel 12, pkt. 3.4

Erfaringsmessig er det ukjent for en del advokater at en klient kan ha krav på rettshjelp gjennom sitt medlemskap i en fagforening. Selv om dette ikke reguleres direkte i lovforslaget, foreslås det likevel for det videre arbeidet at Advokatforskriftens kap. 12, pkt. 3.4 presiseres til å omfatte undersøkelse og opplysningsplikt om muligheten for slik rettslig bistand.

En mulig presisering kan være:

*"En advokat plikter **å undersøke** og opplyse sin klient om eksisterende muligheter for offentlig rettshjelp og retthjelpforsikring, **herunder eventuell rett på rettshjelp gjennom medlemskap i fagforening e.a.**"*

8. Vedr. innsyn – skatteunndragelse og økonomisk kriminalitet

LO mener kampen mot skatteunndragelse og økonomisk kriminalitet er svært viktig. Dette er med på å sikre grunnlaget for velferdsstaten og for å fremme jevn fordeling av inntekt og formue.

I den forbindelse støtter LO utvalgets begrunnelse når de har kommet til at myndighetenes behov for innsyn bør ivaretas ved å pålegge advokater alltid å benytte individuelle klientkonti som står i advokatens og klientens navn.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Gerd Kristiansen
(*sign.*)

Nina Kroken
(*sign.*)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.